

การศึกษาการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับแดนกรรมสิทธิ์และ การใช้กรรมสิทธิ์ในที่ดินจากคำพิพากษาศาลฎีกา

A STUDY OF THE ENFORCEMENT OF LOWS REGARDING LAND OWNERSHIP AND USE OF LAND OWNERSHIP FROM SUPREME COURT JUDGMENTS

อมรเทพ คล้าโชคชัย, อาฤทธิตา ศรีสิงห์, จีรวรรณ สร้างการนอก,
ภัทราภรณ์ ประสานพันธ์, เกศรินทร์ สีแก้ว และสสิต จำเริญ

AMONTHEP KHLACHOKCHAI, ARRITTA SRISING, JEERAWAN SRANGKONNOK,
PHATTHARAPHORN PRASANPHAN, KEDSARIN SEEKAEW AND SATID JUMRERN

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

NAKHON RATCHASIMA RAJABHAT UNIVERSITY

จังหวัดนครราชสีมา

NAKHON RATCHASIMA PROVINCE

Received: October 30, 2023

Revised: December 24, 2022

Accepted: December 25, 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาหลักกฎหมายเกี่ยวกับแดนกรรมสิทธิ์และการใช้กรรมสิทธิ์ในที่ดินตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 4 ลักษณะ 2 หมวด 2 แดนกรรมสิทธิ์และการใช้กรรมสิทธิ์ และเพื่อศึกษาการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับแดนกรรมสิทธิ์และการใช้กรรมสิทธิ์ในที่ดินจากคำพิพากษาศาลฎีกา เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการเลือกคำพิพากษาศาลฎีกา จำนวน 30 คำพิพากษาที่เกี่ยวกับการแดนกรรมสิทธิ์และการใช้กรรมสิทธิ์ในที่ดิน ซึ่งเป็นคำพิพากษาศาลฎีกาตั้งแต่ พ.ศ. 2535 จนถึงปัจจุบัน ใช้แบบบันทึกข้อมูลเพื่อใช้จัดบันทึกข้อมูลรายละเอียดของคำพิพากษาศาลฎีกา ประเด็นข้อเท็จจริง ประเด็นกฎหมาย เพื่อหาความถี่ของคำพิพากษาที่มีการตัดสินในประเด็นกฎหมายนั้น ๆ

ผลการวิจัยพบว่า มีมาตราที่เกี่ยวข้องตั้งแต่มาตรา 1335-1355 ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ จำนวน 21 มาตรา โดยกฎหมายให้สิทธิอยู่ในมาตรา 1335-1337 แดนกรรมสิทธิ์และอำนาจกรรมสิทธิ์ และกฎหมายจำกัดสิทธิเป็นไปตามมาตรา 1337-1355 จากตัวอย่างคำพิพากษาศาลฎีกา จำนวน 30 ฎีกา พบว่าเรื่องที่เป็นการประเด็นการใช้บังคับกฎหมายเกี่ยวกับแดนกรรมสิทธิ์และการใช้กรรมสิทธิ์ในที่ดินที่พบมากที่สุดในคำพิพากษาศาลฎีกานั้น คือ มาตรา 1349 ที่ดินตาบอดไม่มีทางออกสู่สาธารณะ จำนวน 10 ฎีกา รองลงมาคือมาตรา 1336 อำนาจกรรมสิทธิ์ จำนวน 8 ฎีกา เท่ากันกับมาตรา 1350 ทางจำเป็น จำนวน 8 ฎีกา ตามมาด้วยมาตรา 1337

การใช้สิทธิเกินส่วน จำนวน 7 ฎีกา คำพิพากษาของศาลฎีกาจึงถือว่าเป็นบรรทัดฐานในการใช้กฎหมาย เป็นตัวอย่างในการวินิจฉัย ตีความ และอธิบายตัวบทกฎหมายต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ในการศึกษากฎหมายจากคดีเรื่องจริงที่ขึ้นสู่ศาลฎีกา ซึ่งถือเป็นที่ยุติและถึงที่สุด

คำสำคัญ: การบังคับใช้กฎหมาย แดนกรรมสิทธิ์ การใช้กรรมสิทธิ์ในที่ดิน คำพิพากษาศาลฎีกา

ABSTRACT

This research aims to Study of legal principles relating to land ownership and use of land ownership under the Civil and Commercial Code, Book 4, Title 2, Chapter 2, Land of Ownership and Use of Ownership. To study the law enforcement on land ownership and the use of land ownership from the judgment of the Supreme Court. It is qualitative research. (document research). Selection of 30 Supreme Court judgments concerning land ownership and land use. It was a judgment of the Supreme Court from 1992 to the present. Use the record form to record details of Supreme Court judgments, facts, and legal issues, to find the frequency of judgments that have been rendered on that legal issue.

The results showed that There are 21 related sections from section 1335 - 1355 under the Civil and Commercial Code. According to the law, the right is in section 1335-1337, land of ownership and ownership power. and the restriction law is in accordance with Sections 1337-1355. From the sample of 30 Supreme Court judgments, it was found that the issue of law enforcement on land ownership and the use of land ownership was the most common in the Supreme Court judgments. Section 1349, blind land without exit to the public way, number 10 petition, Followed by Section 1336, the power of ownership in the amount of 8 petitions is the same as Section 1350, in the amount of 8 petitions. Followed by Section 1337 Excessive exercise of rights in the amount of 7 petitions. Judgments of the Supreme Court are thus regarded as the norm in applying the law. It is an example for diagnosing, interpreting and explaining various laws. For the benefit of studying law from real cases that go to the Supreme Court which is considered final and final.

Keyword: Law enforcement, Land ownership, The use of land ownership, The Supreme Court judgment

บทนำ

ประเทศไทยใช้ระบบกฎหมายลายลักษณ์อักษร (Civil Law) โดยมีการบัญญัติกฎหมายเป็นลายลักษณ์อักษร ได้แก่ รัฐธรรมนูญ ประมวลกฎหมาย พระราชบัญญัติ พระราชกำหนด เป็นต้น ซึ่งกฎหมายที่มีการรวบรวมอย่างเป็นหมวดหมู่เป็นระบบและท้าวความถึงกันได้ก็จะบัญญัติไว้ในรูปแบบของประมวลกฎหมาย เช่น ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ประมวลกฎหมายอาญา ประมวลกฎหมายที่ดิน เป็นต้น โดยมาตราหรือบทบัญญัติของ

กฎหมายในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มีการแบ่งเป็นบรรพ มีจำนวน 6 บรรพ และแบ่งย่อยเป็นลักษณะหมวด และบทบัญญัติมาตราต่าง ๆ ซึ่งการนำกฎหมายไปปรับใช้กับข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นนั้นถือว่ามีความสำคัญมากในการนำบทบัญญัติของกฎหมายที่บัญญัติไว้อย่างชัดเจนแล้วไปปรับใช้กับข้อเท็จจริง เรียกว่า “การวินิจฉัย” ซึ่งผู้ใช้อกฎหมายต้องมีความรู้ความเข้าใจบทบัญญัติของกฎหมายมาตรานั้น ๆ และต้องรู้ด้วยว่ามาตรานี้ใช้กับกรณีปัญหาที่เกิดขึ้นในกรณีใดบ้างโดยถือเอาคำพิพากษาศาลฎีกาเป็นตัวอย่างในการใช้กฎหมายกับข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น

ปัจจุบันพบว่ามีปัญหากฎหมายเกี่ยวกับแดนกรรมสิทธิ์และการใช้กรรมสิทธิ์ในที่ดินตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 4 ทรัพย์สิน ลักษณะ 2 กรรมสิทธิ์ หมวด 2 แดนกรรมสิทธิ์และการใช้กรรมสิทธิ์ ซึ่งเป็นข้อเท็จจริงเกิดขึ้นตามที่ปรากฏในข่าวต่าง ๆ เช่น ข่าวเรื่องมีที่นาติดกัน จะขุดดินเพื่อวางท่อใหม่ให้การระบายน้ำเข้านาดตนเอง แต่ที่นาข้างเคียงไม่ยอม เพราะกลัวว่าวางท่อใหม่น้ำจะไม่เข้านาดน (สกล หาญสุทธิวารินทร์, ออนไลน์) หรือ ข่าวก้างไม้ยื่นล้ำไปยังที่ดินข้างเคียง รวมทั้งใบไม้ดอกไม้ร่วงหล่นในที่ดินผู้อื่น ข่าวเรื่องถมที่ดินและก่อกำแพงสูงกว่าที่ดินผู้อื่นมากจนทำเพื่อนบ้านเดือดร้อนเสียหาย เป็นต้น เหล่านี้ล้วนเป็นปัญหาข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายซึ่งสามารถนำหลักกฎหมายมาปรับใช้กับข้อเท็จจริงได้ หากแต่ผู้วิจัยเห็นว่า ข้อเท็จจริงบางเรื่องสามารถนำคำตัดสินของศาลหรือ คำพิพากษาศาลฎีกามาใช้เป็นตัวอย่างในการอธิบายหรือสร้างการรับรู้และความเข้าใจต่อบทบัญญัติของกฎหมายได้ง่ายยิ่งขึ้น ตัวอย่างคำพิพากษาศาลฎีกาที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายการใช้กรรมสิทธิ์ในที่ดิน

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 6406/2550 (ศาลฎีกา, ออนไลน์) ที่ดินของโจทก์เป็นที่ดินสูง ส่วนที่ดินของจำเลยทั้งสองเป็นที่ดินต่ำ การที่โจทก์ระบายน้ำฝนตามธรรมชาติจากที่ดินของโจทก์ผ่านที่ดินของจำเลยทั้งสองไปสู่ลำน้ำเสียจึงเป็นกรณีที่จำเลยทั้งสองมีหน้าที่ต้องยอมรับตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1339 วรรคหนึ่ง และ 1340 วรรคหนึ่ง ไม่ว่าโจทก์และประชาชนจะไต่ร่อนน้ำในที่ดินของจำเลยทั้งสองเป็นเวลานานเพียงใด ก็หาทำให้กลายเป็นลำรางสาธารณะหรือตกเป็นภาระจำยอมไม่ แต่การที่จำเลยทั้งสองไถดินกลบลำรางร่อนน้ำพิพาทเป็นเหตุให้น้ำท่วมขังที่ดินของโจทก์ โจทก์ย่อมมีสิทธิฟ้องขอให้บังคับจำเลยทั้งสองทำให้เป็นลำรางระบายน้ำตามเดิมได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 6581/2539 (ศาลฎีกา, ออนไลน์) หลุมส้วมอันเป็นหลุมหรือบ่อสำหรับรับน้ำโสโครกจากห้องน้ำและส้วมที่จำเลยทำขึ้นอยู่ในระยะ 2 เมตรจากแนวเขตที่ดินของโจทก์ขัดต่อประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1342 วรรคหนึ่ง โจทก์ย่อมมีอำนาจฟ้องขอให้จำเลยรื้อถอนหรือกลบถึงส้วมและ หลุมรับน้ำโสโครกนั้นได้แต่ไม่อาจจะบังคับให้รื้อถอนห้องน้ำได้เพราะการปลูกสร้างห้องน้ำมิได้ขัดต่อบทบัญญัติแห่งมาตรา 1342 ดังกล่าวและขณะฟ้องคดีอาคารที่จำเลยปลูกสร้างยังไม่แล้วเสร็จยังไม่มีผู้ใดใช้ห้องน้ำและส้วมดังกล่าว โจทก์จึงไม่เสียหายในส่วนนี้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1062/2537 (ศาลฎีกา, ออนไลน์) ที่ดินของจำเลยทั้งสองซึ่งเป็นที่ลุ่มอยู่ต่ำกว่าที่ดินของโจทก์ทั้งสิบเจ็ด จำต้องรับน้ำซึ่งไหลตามธรรมชาติจากที่ดินสูงมาในที่ดินของตน ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1339 วรรคแรก และจำต้องรับน้ำซึ่งไหลเพราะระบายจากที่ดินสูงมาในที่ดินของตนเพราะก่อนหน้านี้ น้ำจากบริเวณที่ดินของโจทก์ทั้งสิบเจ็ดซึ่งเป็นที่สูงก็ได้ระบายไหลเข้ามาในที่ดินของจำเลยทั้งสองในบริเวณที่พิพาทตามธรรมชาติอยู่แล้วดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา 1340 วรรคแรก เมื่อจำเลยทั้งสองไต่ดินกลบลำรางในที่พิพาทเป็นเหตุให้น้ำท่วมมาของโจทก์ทั้งสิบเจ็ดจนได้รับความเดือดร้อนเสียหายเช่นนี้โจทก์ทั้งสิบเจ็ดย่อมมีสิทธิฟ้องขอให้บังคับจำเลยทั้งสองทำให้เป็นลำรางระบายน้ำตามเดิมได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4166/2532 (ศาลฎีกา, ออนไลน์) โจทก์ฟ้องขอให้จำเลยเปิดทางจำเป็น ซึ่งไม่ใช่กรณีที่มีกฎหมายบังคับว่าต้องมีเอกสารมาแสดง โจทก์จึงนำพยานบุคคลเข้าสืบได้ว่าโจทก์ใช้ที่ดินที่เคยเช่าจากจำเลยเพื่อทำสวนเป็นทางเข้าออกสู่ถนนสาธารณะ ที่ดินของโจทก์ตกอยู่ในที่ล้อม และโจทก์เคยใช้ที่ดินของจำเลยเป็นทางเข้าออกสู่ถนนสาธารณะ เพราะเป็นเส้นทางที่สั้นที่สุดและสะดวกที่สุด ดังนั้น จำเลยจะเกี่ยง ให้โจทก์ไปใช้เส้นทางอื่นในที่ดินอื่นที่โจทก์ไม่ได้ใช้เป็นปกติมาก่อนเป็นทางเข้าออกไม่ได้ ตามมาตรา 1349 การกำหนดทางจำเป็นจะพิจารณาแต่ทางที่โจทก์มีความประสงค์จะใช้แล้วพิพากษาให้ตามที่ขอหาได้ไม่ แต่ต้องคำนึงถึงฝ่ายจำเลยด้วยว่าการเปิดทางนี้ทำให้จำเลยเสียหายน้อยที่สุดหรือไม่

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2474/2526 (ศาลฎีกา, ออนไลน์) การที่จำเลยขุดดินห่างจากแนวเขตที่ดินของโจทก์เพียง 1 เมตร ลึกเกินสมควรจนเต็มเนื้อที่ เป็นเหตุให้ที่ดินโจทก์พังทลาย เป็นการฝ่าฝืนมาตรา 1343 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ จำเลยจึงต้องรับผิดชอบจัดการป้องกันความเสียหายเพื่อไม่ให้ที่ดินของโจทก์พังทลายต่อไป โจทก์ฟ้องขอให้จำเลยจัดการป้องกันความเสียหายอันเกิดแก่ความอยู่มั่น แห่งที่ดินของโจทก์ ที่ติดต่อกับที่ดินที่จำเลยขุด มิใช่เรียกค่าเสียหายอันเกิดแต่มูลละเมิดโดยตรง จึงไม่อยู่ในบังคับแห่งอายุความ 1 ปี ตามมาตรา 448

จะเห็นได้ว่ามีสภาพปัญหาเกี่ยวกับเรื่องแดนกรรมสิทธิ์ในที่ดิน อำนาจกรรมสิทธิ์ การใช้สิทธิเกินส่วน ข้อจำกัดสิทธิแห่งเจ้าของอสังหาริมทรัพย์ตามกฎหมาย เช่น เจ้าของที่ดินจำต้องรับน้ำซึ่งไหลตามธรรมชาติจากที่ดินสูงมาในที่ดินของตน หรือห้ามมิให้เจ้าของอสังหาริมทรัพย์ทำหลังคาหรือการปลูกสร้างอย่างอื่น ซึ่งทำให้น้ำฝนตกลงยังทรัพย์สินซึ่งอยู่ติดต่อกัน หรือการขุดบ่อ สระ คู คลอง หลุมรับน้ำโสโครก หรือหลุมรับบ่ย์หรือขยะมูลฝอยนั้น จะขุดในระยะ 2 เมตรจากแนวเขตที่ดินไม่ได้ หรือห้ามมิให้ขุดดินหรือบรรทุกน้ำหนักบนที่ดินเกินควรจนอาจเป็นเหตุอันตรายแก่ความอยู่มั่นแห่งที่ดินติดต่อกัน รวมทั้งที่ดินแปลงใดมีที่ดินแปลงอื่นล้อมอยู่จนไม่มีทางออกถึงทางสาธารณะได้ เจ้าของที่ดินแปลงนั้นจะผ่านที่ดินซึ่งล้อมอยู่ไปสู่ทางสาธารณะได้ เป็นต้น เหล่านี้เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมไทยยุคปัจจุบันเป็นจำนวนมาก และหลากหลายประเด็นมีการเปลี่ยนแปลงตามสภาพสังคมที่เปลี่ยนไปมาก ดังนั้น ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาหลักกฎหมายดังกล่าวตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่ามีหลักเกณฑ์อย่างไร และมีคำพิพากษาศาลฎีกาที่เป็นตัวอย่างของการบังคับใช้กฎหมายดังกล่าวอย่างไร และวิเคราะห์ว่ากฎหมายกับข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นจริงและตามคำพิพากษาศาลฎีกามีความสัมพันธ์กันอย่างไร ซึ่งผลจากการศึกษาวิจัยนี้จะส่งผลการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจหลักกฎหมายแดนกรรมสิทธิ์และการใช้กรรมสิทธิ์ในที่ดินให้นักศึกษาได้อย่างถูกต้องและตรงประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในยุคปัจจุบันสอดคล้องกับการเรียนการสอนที่หลากหลายและเน้นสมรรถนะของผู้เรียนอย่างแท้จริง

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาหลักกฎหมายเกี่ยวกับแดนกรรมสิทธิ์และการใช้กรรมสิทธิ์ในที่ดินตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 4 ลักษณะ 2 หมวด 2 แดนกรรมสิทธิ์และการใช้กรรมสิทธิ์
2. เพื่อศึกษาคำพิพากษาศาลฎีกาที่เกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับแดนกรรมสิทธิ์และการใช้กรรมสิทธิ์ในที่ดิน

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตเนื้อหาที่ศึกษา

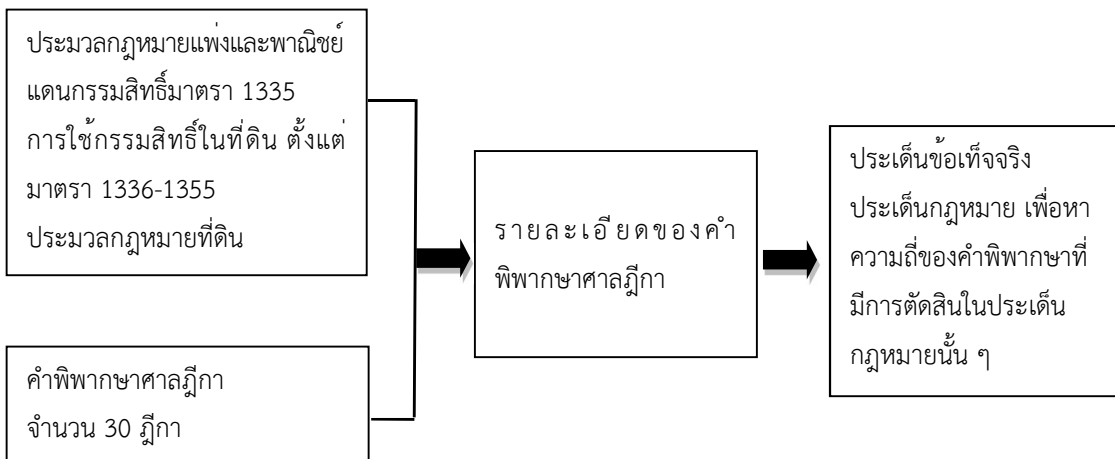
หลักกฎหมายตามที่ปรากฏในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ในเรื่องเกี่ยวกับแดนกรรมสิทธิ์และการใช้กรรมสิทธิ์ในที่ดิน ตั้งแต่มาตรา 1335-1355 ประมวลกฎหมายที่ดิน และคำพิพากษาศาลฎีกาที่เป็นบรรทัดฐานของการบังคับใช้กฎหมายในเรื่องดังกล่าว

2. ขอบเขตด้านประชากร

วิจัยนี้เป็นวิจัยพื้นฐานที่ไม่เกี่ยวกับบุคคลเพราะเป็นการศึกษาจากบทบัญญัติของกฎหมายและคำพิพากษาศาลฎีกา

3. ขอบเขตด้านเวลาระยะเวลาในการดำเนินการวิจัยตลอดระยะเวลาของภาคการศึกษาปีที่ 1/2565

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ที่มา: อมรเทพ คล่าโชคชัยและคณะ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงหลักกฎหมายเกี่ยวกับแดนกรรมสิทธิ์และการใช้กรรมสิทธิ์ในที่ดินตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 4 ลักษณะ 2 หมวด 2 แดนกรรมสิทธิ์และการใช้กรรมสิทธิ์
2. ทำให้ทราบถึงการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับแดนกรรมสิทธิ์และการใช้กรรมสิทธิ์ในที่ดินตามที่ปรากฏในคำพิพากษาศาลฎีกา
3. ทำให้เห็นความสำคัญของคำพิพากษาศาลฎีกาที่มีต่อนิติวิธีของระบบกฎหมายลายลักษณ์อักษรในฐานะเป็นตัวอย่างของการใช้กฎหมายกับข้อเท็จจริง

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยพื้นฐาน (Basic Research) ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (วิจัยเอกสาร) โดยศึกษาหลักกฎหมายตามที่ปรากฏในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ในเรื่องเกี่ยวกับแดนกรรมสิทธิ์และการใช้กรรมสิทธิ์ในที่ดิน ตั้งแต่มาตรา 1335-1355 โดยค้นหาคำพิพากษาศาลฎีกาที่เป็นบรรทัดฐานของการบังคับใช้กฎหมายในเรื่องดังกล่าว โดยการคัดเลือกคำพิพากษาศาลฎีกาไม่น้อยกว่า 30 คำพิพากษา วิจัยนี้เป็นวิจัยพื้นฐานซึ่งไม่เกี่ยวกับบุคคลเพราะเป็นการศึกษาจากบทบัญญัติของกฎหมายและคำพิพากษาศาลฎีกา ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

การเลือกคำพิพากษาศาลฎีกา จำนวน 30 คำพิพากษาที่เกี่ยวกับการแดนกรรมสิทธิ์และการใช้กรรมสิทธิ์ในที่ดิน ซึ่งเป็นคำพิพากษาศาลฎีกาตั้งแต่ พ.ศ. 2535 จนถึงปัจจุบัน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ใช้แบบบันทึกข้อมูล เพื่อใช้จัดบันทึกข้อมูลรายละเอียดของคำพิพากษาศาลฎีกา ประเด็นข้อเท็จจริง ประเด็นกฎหมาย เพื่อหาความถี่ของคำพิพากษาที่มีการตัดสินในประเด็นกฎหมายนั้น ๆ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีการที่ผู้วิจัยใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลนั้นประกอบด้วย 2 ส่วน คือ การเก็บข้อมูลด้านเอกสาร และการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยมีวิธีการเก็บข้อมูลจากเอกสาร หนังสือ ตำรา บทความวิชาการ คำพิพากษาศาลฎีกา กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับแดนกรรมสิทธิ์และการใช้กรรมสิทธิ์ในที่ดินด้วยการเก็บข้อมูลด้วยจดบันทึก โดยเก็บข้อมูลด้วยค้นหาคำพิพากษาศาลฎีกา ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2535- ปัจจุบัน ซึ่งเป็นคำพิพากษาเกี่ยวกับแดนกรรมสิทธิ์และการใช้กรรมสิทธิ์ในที่ดินให้ได้ตามจำนวนที่กำหนดไว้ ก่อนดำเนินการเก็บข้อมูลจะมีการกำหนดวันเวลาและหน้าที่ให้แก่ทีมวิจัยเพื่อจดบันทึกลงในแบบจดบันทึก เมื่อได้ข้อมูลที่ถูกต้องเพียงพอแล้วก็จะได้นำข้อมูลนั้นไปดำเนินการวิเคราะห์ต่อไป

4. วิธีการในการวิเคราะห์ข้อมูล

วิธีการที่ใช้ในการดำเนินการวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งต้องการมุ่งค้นหาคำพิพากษาศาลฎีกาที่เป็นตัวอย่างของการบังคับใช้กฎหมายจนมีผลเป็นการตัดสินคดีในเรื่องแดนกรรมสิทธิ์และการใช้กรรมสิทธิ์ในที่ดินแล้วนำข้อมูลที่ได้นำวิเคราะห์ข้อมูล ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหาจากข้อมูลที่ได้จากแบบจดบันทึก ทำการจัดหมวดหมู่ข้อมูลที่มีความสัมพันธ์กันและวิเคราะห์เชื่อมโยงของหมวดหมู่กำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิเคราะห์ โดยนำเสนอกรอบแนวคิดที่มีความสัมพันธ์กันเพื่ออธิบายผลที่เกิดขึ้น

ผลการศึกษา

ผลการวิจัยพบว่ามิบบัญญัติมาตราที่เกี่ยวข้องตั้งแต่มาตรา 1335-1355 ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ จำนวน 21 มาตรา โดยมีมาตราที่ให้อำนาจกรรมสิทธิ์และมาตราที่จำกัดอำนาจกรรมสิทธิ์ สามารถอธิบายได้ดังนี้

1. บทบัญญัติเกี่ยวกับแดนกรรมสิทธิ์และอำนาจกรรมสิทธิ์มีการบัญญัติไว้ในมาตรา 1335 มาตรา 1336 มาตรา 1337 กฎหมายกำหนดหลักไว้ว่าแดนแห่งกรรมสิทธิ์ที่ดินนั้นกินทั้งเหนือพื้นดินและใต้พื้นดินด้วย และกำหนดสิทธิเจ้าของกรรมสิทธิ์ให้มีสิทธิใช้สอย จำหน่ายทรัพย์สินของตน ได้ไปซึ่งดอกผลแห่งทรัพย์สินนั้น มีสิทธิติดตามเอาคืนทรัพย์สินของตนจากบุคคลที่ไม่มีสิทธิและสิทธิขัดขวางหว่ากัน เมื่อบุคคลใดได้กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินไม่ว่าเป็นอสังหาริมทรัพย์หรือสังหาริมทรัพย์ก็ย่อมมีสิทธิตามที่กฎหมายได้บัญญัติรับรองสิทธิเอาไว้ เมื่อบุคคลมีสิทธิตามแล้วย่อมจะใช้สิทธิที่มีอยู่ได้ภายในกรอบแห่งกฎหมายซึ่งผู้ใช้สิทธิต้องคำนึงถึงการใช้สิทธิของตน ซึ่งการใช้สิทธิต้องสุจริตและไม่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลอื่น

2. บทบัญญัติของกฎหมายที่เป็นการจำกัดอำนาจกรรมสิทธิ์เป็นไปตามมาตรา 1339-1355 จัดเป็นกลุ่มมาตราได้ ดังนี้ บทบัญญัติที่เป็นบทหลัก คือมาตรา 1338 ข้อจำกัดสิทธิแห่งเจ้าของอสังหาริมทรัพย์ซึ่งกฎหมายกำหนดไว้นั้นไม่ต้องจดทะเบียน ส่วนบทบัญญัติที่เป็นบทยกเว้น ได้แก่ เรื่องข้อจำกัดในการที่ต้องรับน้ำจากที่ดินแปลงอื่นตามมาตรา 1339-1341 ข้อจำกัดในการขุดดินหรือบรรทุกน้ำหนักบนดินตามมาตรา 1348-1343 ข้อจำกัดเกี่ยวกับรั้วต้นไม้บนแนวเขตที่ดินตามมาตรา 1344-1346 ข้อจำกัดเกี่ยวกับรั้ว รั้วต้นไม้บนแนวเขตที่ดินตามมาตรา 1344-1346 ข้อจำกัดเกี่ยวกับกิ่งไม้รากไม้รุกล้ำและดอกผลร่วงหล่นในที่ดินแปลงติดต่อกันตามมาตรา 1347-1348 ข้อจำกัดเกี่ยวกับทางจำเป็นตามมาตรา 1349-1350 ข้อจำกัดเกี่ยวกับการเข้าไปในที่ดินเพื่อการบางอย่างตามมาตรา 1351 ข้อจำกัดเกี่ยวกับการวางท่อน้ำและสายไฟฟ้าตามมาตรา 1352 ข้อจำกัดเกี่ยวกับการพาปศุสัตว์เข้าไปเลี้ยงในที่ดินผู้อื่นตามมาตรา 1353 ข้อจำกัดเกี่ยวกับการเก็บพินเก็บผักผลไม้ป่าในที่ดินของผู้อื่นตามมาตรา 1354 ข้อจำกัดเกี่ยวกับการชักเอาน้ำไว้ใช้ตามมาตรา 1355

3. ผลจากการศึกษาโดยการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างคำพิพากษาฎีกาจากประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ตั้งแต่มาตรา 1335-1355 ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องจำนวน 30 คำพิพากษาศาลฎีกา โดยจำแนกตามเลขคำพิพากษาศาลฎีกา เนื้อหาคำพิพากษาศาลฎีกาและมาตราที่เกี่ยวข้อง ปรากฏผลตามตาราง

ตารางที่ 1 เนื้อหาคำพิพากษาศาลฎีกาและมาตราที่เกี่ยวข้อง

มาตรา	คำพิพากษาศาลฎีกา	จำนวน (n)	ร้อยละ (f)
มาตรา 1349 ที่ดินตาบอดไม่มีทางออกสู่ทางสาธารณะ	ฎีกาที่ 7349/2541, ฎีกาที่ 5103/2547, ฎีกาที่ 5103/2547, ฎีกาที่ 6229/2551, ฎีกาที่ 6229/2551, ฎีกาที่ 7775/2552, ฎีกาที่ 9325/2553, ฎีกาที่ 6455/2551, ฎีกาที่ 13874/2557, ฎีกาที่ 9325/2553	10	23.80

ตารางที่ 1 (ต่อ)

มาตรา	คำพิพากษาศาลฎีกา	จำนวน (n)	ร้อยละ (f)
มาตรา 1336 อำนาจกรรมสิทธิ์	ฎีกาที่ 1986/2562, ฎีกาที่ 15315/2558, ฎีกาที่ 15876/2556, ฎีกาที่ 15919/2555, ฎีกาที่ 814/2554, ฎีกาที่ 1912/2558, ฎีกาที่ 6915/2562, ฎีกาที่ 796/2552	8	19.04
มาตรา 1350 ทางจำเป็น	ฎีกาที่ 7967/2543, ฎีกาที่ 6229/2551, ฎีกาที่ 6229/2551, ฎีกาที่ 7775/2552, ฎีกาที่ 9325/2553, ฎีกาที่ 3484/2548, ฎีกาที่ 8150/2542, ฎีกาที่ 9325/2553	8	19.04
มาตรา 1337 การใช้สิทธิเกินส่วน	ฎีกาที่ 877/2546, ฎีกาที่ 2296/2541, ฎีกาที่ 7253/2540, ฎีกาที่ 5576/2545, ฎีกาที่ 9183/2551, ฎีกาที่ 15876/2556, ฎีกาที่ 5942/2541	7	16.66
มาตรา 1335 แคนกรรมสิทธิ์	ฎีกาที่ 796/2552, ฎีกาที่ 5942/2541	2	4.76
มาตรา 1339 การต้องรับน้ำจากที่ดินแปลงอื่น	ฎีกาที่ 6406/2550, ฎีกาที่ 2328/2551	2	4.76
มาตรา 1352 การใช้สิทธิวางท่อน้ำและสายไฟฟ้า	ฎีกาที่ 1974/2552, ฎีกาที่ 7775/2552	2	4.76
มาตรา 1340 เจ้าของที่ดินต่ำได้รับความเสียหายเพราะการระบายน้ำจากเจ้าของที่ดินสูง	ฎีกาที่ 6406/2550	1	2.38
มาตรา 1343 ห้ามขุดดินหรือบรรทุกน้ำหนกบนที่ดินเกินควร	ฎีกาที่ 6428/2545	1	2.38
มาตรา 1351 การขอใช้ที่ดินที่อยู่ติดต่อกัน	ฎีกาที่ 1737/2542	1	2.38
ผลรวม		42	100.00

จากตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่าได้ศึกษาคำพิพากษาศาลฎีกาทั้ง 30 คำพิพากษาและเนื้อหาคำพิพากษาศาลฎีกา ซึ่งมีมาตราที่เกี่ยวข้องตั้งแต่มาตรา 1335-1355 ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์โดยการศึกษาคำพิพากษาศาลฎีกาทั้ง 30 ฎีกาดังกล่าว พบว่าเรื่องที่เป็นประเด็นการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับแคนกรรมสิทธิ์และการใช้กรรมสิทธิ์ในที่ดินที่พบมากที่สุด คำพิพากษาศาลฎีกาทั้ง 30 ฎีกานั้น คือ มาตรา 1349 ที่ดินตาบอดไม่มีทางออกสู่

ทางสาธารณะ จำนวน 10 ฎีกา รองลงมาคือมาตรา 1336 อำนาจกรรมสิทธิ์ จำนวน 8 ฎีกา เท่ากันกับมาตรา 1350 ทางจำเป็น จำนวน 8 ฎีกา ตามมาด้วยมาตรา 1337 การใช้สิทธิเกินส่วน จำนวน 7 ฎีกา และมาตรา 1335 แตนกรรมสิทธิ์ จำนวน 2 ฎีกา เท่ากันมาตรา 1339 การต้องรับน้ำจากที่ดินแปลงอื่น จำนวน 2 ฎีกา เท่ากันมาตรา 1352 การใช้สิทธิวางท่อน้ำและสายไฟฟ้า จำนวน 2 ฎีกา และน้อยที่สุด คือมาตรา 1340 เจ้าของที่ดินต่ำได้รับความเสียหายเพราะการระบายน้ำจากเจ้าของที่ดินสูง จำนวน 1 ฎีกา เท่ากันมาตรา 1343 ห้ามขุดดินหรือบรรทุกน้ำหนักบนที่ดินเกินควร จำนวน 1 ฎีกา เท่ากันมาตรา 1351 การขอใช้ที่ดินที่อยู่ติดต่อกัน จำนวน 1 ฎีกา จะเห็นได้ว่ามีมาตราที่ไม่มีคำพิพากษาลงจำนวน 12 มาตรา ได้แก่ มาตรา 1338, มาตรา 1341, มาตรา 1342, มาตรา 1344, มาตรา 1345, มาตรา 1346, มาตรา 1347, มาตรา 1348, มาตรา 1349, มาตรา 1353, มาตรา 1354, มาตรา 1355

อภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่องการศึกษาการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับแดนกรรมสิทธิ์และการใช้สิทธิในที่ดินจากคำพิพากษาศาลฎีกาพบว่า จากคำพิพากษาศาลฎีกาตัวอย่างจำนวน 30 ฎีกาที่เกี่ยวข้อง พบว่ามาตรา 1349 ที่ดินตาบอดมีคำพิพากษาศาลฎีกามากที่สุด จำนวน 10 ฎีกา ซึ่งเป็นตัวอย่างของการใช้มาตรา 1349 และมีประเด็นขึ้นสู่ศาลฎีกามากที่สุดและในการเรียนวิชากฎหมาย มีการเอามาเป็นตัวอย่างในการใช้กฎหมายซึ่งผู้สอนวิชากฎหมายที่ดินและวิชากฎหมายพื้นฐานรวมทั้งนักศึกษาสามารถเอาตัวอย่างคำพิพากษาศาลฎีกามาเป็นตัวอย่างในการอธิบายหรือตัวอย่างในการใช้กฎหมายนั้น ๆ ทำให้ผู้เรียนเข้าใจง่ายขึ้นเพราะเป็นตัวอย่างที่ศาล ได้มีคำตัดสินแล้วซึ่งประเด็นดังกล่าวสอดคล้องกับทฤษฎีแนวความคิดของสมยศ เชื้อไทย (2553, น. 21) ที่กล่าวว่าคำพิพากษาของศาลเป็นเพียงคำอธิบายในการใช้ตัวบทกฎหมายปรับแก้คดี โดยทั่วไปจึงถือว่าคำพิพากษาไม่ใช่บ่อเกิดของกฎหมาย และไม่ใช้ตัวบทกฎหมาย กฎหมายอาจริจรณได้ว่าคำพิพากษานั้น ๆ คาดเคลื่อนไม่สอดคล้องกับหลักกฎหมายหรือตัวบทกฎหมายก็ได้ ดังนั้น คำพิพากษาในคดีที่มีข้อพิพาทเกิดขึ้นภายหลัง แต่มีข้อเท็จจริงคล้ายกันกับคดีเก่า ศาลอาจจะตัดสิน เปลี่ยนแปลงคำพิพากษาโดยวางหลักเกณฑ์หรือให้เหตุผลเสียใหม่เพื่อสอดคล้องกับตัวบทกฎหมายก็ย่อมทำได้ อาจจะมีข้อยกเว้นในบางกรณีหากคำพิพากษาของศาลนั้น เป็นคำพิพากษาบรรทัดฐานและเป็นที่ยอมรับกันมานานโดยไม่มีคำพิพากษาอื่นภายหลังมากลับหรือเปลี่ยนแปลงคำพิพากษาของศาลนั้นแล้ว จนประชาชนทั่วไปยอมรับว่าเป็นกฎหมายที่ถูกต้องก็อาจจะถือได้ว่าคำพิพากษานั้นคล้าย ๆ เป็นกฎหมายอันอาจเป็นบ่อเกิดของกฎหมายก็ได้ แต่ต้องถือว่าเป็นกรณียกเว้น และยังได้กล่าวไว้อีกว่าประมวลกฎหมายคือการรวบรวมกฎหมายในเรื่องเดียวกันหรือเกี่ยวพันกันมาไว้ในที่เดียวกันแล้วจัดหมวดหมู่ให้เป็นระบบระเบียบ มีข้อความคล้องจอง เ้าความเชื่อมโยงถึงกันและกัน เช่น ทางจำเป็น แตนกรรมสิทธิ์และอำนาจกรรมสิทธิ์ ที่ดินตาบอดไม่มีทางออกสู่ทางสาธารณะ ในบางกรณีในตัวบทของกฎหมายอาจไม่ชัดเจนสามารถเปิดดูคำพิพากษาศาลฎีกาได้ ซึ่งคำพิพากษาของศาลนั้นหากพิจารณาตามระบบ Common Law แล้วจะถือว่าเป็น Source of Law แต่ระบบ Civil Law ไม่ถือว่าเป็นบ่อเกิดของกฎหมายแต่เป็นคำพิพากษาที่เป็นบรรทัดฐาน เหตุผลของการทำวิจัยเรื่องนี้คือการศึกษาคำพิพากษาศาลฎีกาซึ่งคำพิพากษาศาลฎีกาตามระบบ Civil Law ของไทยนั้นเนื่องจากประเทศไทยอยู่ในกลุ่มประเทศที่ใช้ระบบกฎหมาย

Civil Law ที่ถือว่ากฎหมายลายลักษณ์อักษรเป็นกฎหมาย ซึ่งประเทศไทยเป็นประเทศที่ปกครองโดยประมวลกฎหมาย ดังนั้นคำพิพากษาของศาลเป็นเพียงตัวอย่างในการตีความกฎหมายเท่านั้น ไม่ถือเป็นบ่อเกิดของกฎหมาย

ในการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับแดนกรรมสิทธิ์และการใช้สิทธิในที่ดินจากคำพิพากษาศาลฎีกาในกรณีประเด็นเจ้าของที่ดินตาบอดไม่มีทางออกสู่ทางสาธารณะเนื่องจากที่ดินของผู้อื่นที่ติดกับทางสาธารณะล้อมรอบอยู่ ซึ่งเคยใช้เป็นทางผ่านมาหลายปีจนที่ดินดังกล่าวกลายเป็นทางจำเป็นของเจ้าของที่ดินตาบอด ซึ่งประเด็นดังกล่าวสอดคล้องกับแนวความคิดของหยุด แสงอุทัย (2556, น. 112) ในเรื่องการใช้กฎหมายแก้ข้อเท็จจริงเป็นการปรับบทกฎหมายให้เข้ากับข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นแล้ว เช่น เวลาที่ผู้พิพากษาจะตัดสินความผู้พิพากษาก็ต้องพิจารณาว่าข้อเท็จจริงอันเป็นประเด็นโต้เถียงกันมีอยู่อย่างไร และฟังข้อเท็จจริงได้อย่างไร ต่อเมื่อฟังข้อเท็จจริงได้แน่นอนแล้วจึงจะพยายามหาตัวบทกฎหมายเพื่อหยิบยกขึ้นมาปรับแก้คดีนั้น ๆ เช่น ข้อเท็จจริงมีว่าเจ้าของที่ดินมีกรรมสิทธิ์ในที่ดินและที่ดินดังกล่าวเป็นที่ดินตาบอดซึ่งกฎหมายเปิดโอกาสให้เจ้าของที่ดินตาบอดร้องขอทางจำเป็นและภาระจำยอมได้เป็นการใช้สิทธิและให้สิทธิตามกฎหมาย เช่นนี้แล้วก็ต้องค้นหาลักษณะกฎหมายมาปรับบทกฎหมายกับข้อเท็จจริงและอธิบายหลักกฎหมายดังกล่าวให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้นสอดคล้องกับแนวความคิดของจุฑามาศ นิสารัตน์ (2562, น. 112) ได้อธิบายว่าตามมาตรา 1349 นี้เป็นเรื่องทางจำเป็นซึ่งเป็นข้อจำกัดสิทธิอย่างหนึ่งกล่าวคือ ที่ดินแปลงใดถูกล้อมรอบจนไม่มีทางออกสู่ทางสาธารณะได้เจ้าของที่ดินมีสิทธิผ่านที่ดินล้อมอยู่ออกไปสู่ทางสาธารณะได้ การเกิดทางจำเป็นไม่ต้องรออายุความเหมือนกับเรื่องภาระจำยอมโดยการครอบครองปรปักษ์ เมื่อที่ดินถูกปิดล้อมวันเวลาใดก็ได้ทางจำเป็นทันทีและในเรื่องทางจำเป็นนี้ไม่ต้องจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่เพราะทางจำเป็นเป็นข้อจำกัดสิทธิโดยผลของกฎหมาย ลักษณะอีกประการหนึ่งของทางจำเป็นคือต้องเป็นทางออกไปสู่ทางสาธารณะเท่านั้นต่างกับภาระจำยอมแต่ผู้ที่ได้รับประโยชน์ในข้อจำกัดสิทธิในทางจำเป็นนั้นนอกจากเจ้าของอสังหาริมทรัพย์ที่ล้อมรอบอยู่และบริวารหรือคนที่อาศัยอยู่ในที่ดินนั้นจะใช้ทางจำเป็นนั้นได้ ซึ่งคำพิพากษาศาลฎีกาจึงเป็นกรณีศึกษาหรือตัวอย่างของการบังคับใช้กฎหมายที่ดีและสร้างการรับรู้แล้วเข้าใจให้แก่ผู้ศึกษาวิชานิติศาสตร์การศึกษาจากคำพิพากษาศาลฎีกาจึงเป็นการศึกษาจากเหตุการณ์จริงเรียกว่าการเรียนรู้ด้วยกรณีศึกษา (Case-based learning) ทำให้ผู้เรียนเห็นตัวอย่างการใช้บังคับกฎหมายกับข้อเท็จจริงที่น่าเชื่อถือมากที่สุดเพราะเป็นคำตัดสินพิพากษาคดีของศาลสูงสุดสอดคล้องกับการเรียนการสอนของหลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิต หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2565 (2565, น. 67) ที่เน้นการพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียน

ประเด็นที่น่าสนใจจากการศึกษาวิจัยนี้ จะเห็นว่า ข้อโต้แย้งหรือข้อพิพาทที่มีประเด็นขึ้นสู่ศาลฎีกาเป็นจำนวนมากเกี่ยวกับกฎหมายแพ่งว่าด้วยทรัพย์สินในบรรพ 4 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พบว่ามาตรา 1349 ที่ดินตาบอดไม่มีทางออกสู่ทางสาธารณะ มีจำนวนคดีมากที่สุด จำนวน 10 ฎีกา รองลงมาคือมาตรา 1336 อำนาจกรรมสิทธิ์ จำนวน 8 ฎีกา เท่ากันกับมาตรา 1350 ทางจำเป็น จำนวน 8 ฎีกา ตามมาด้วยมาตรา 1337 การใช้สิทธิเกินส่วน จำนวน 7 ฎีกา ซึ่งทั้ง 4 มาตรานี้เป็นบทบัญญัติที่สำคัญและเกี่ยวข้องกับที่ดินและอสังหาริมทรัพย์ แสดงว่าข้อกฎหมายหรือมาตราเหล่านี้มีประเด็นที่ต้องมีการใช้กฎหมายและมีการตีความกฎหมายให้สอดคล้องกับข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นในสังคมอย่างหลากหลายประเด็นจนมีอาจให้ศาลชั้นต้นตัดสินแล้วเป็นที่ยุติ แต่ถึงขนาดต้องให้ศาลฎีกาซึ่งเป็นศาลสูงสุดตัดสินชี้ขาดคดี และแสดงให้เห็นว่าบทบัญญัตินั้น ๆ มีช่องว่างหรือมีข้อสังเกตที่ต้อง

ทำการศึกษาและอธิบายองค์ประกอบหลักเกณฑ์ของกฎหมายที่แตกฉานและพิสดาร จนมีบางคำพิพากษาศาลฎีกา ต้องมีการประชุมใหญ่ศาลฎีกาที่เป็นการประชุมของผู้พิพากษาศาลฎีกาและผู้พิพากษาอาวุโสในศาลฎีกาทุกคนเพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดเพื่อทำการวินิจฉัยปัญหาในคดีตามที่ประธานศาลฎีกาเห็นสมควร คำพิพากษาศาลฎีกาประชุมใหญ่จึงเป็นคำพิพากษาศาลยุติธรรมชั้นสูงสุด ซึ่งถือเป็นบรรทัดฐานในการใช้กฎหมาย เป็นตัวอย่างในการวินิจฉัย ตีความ และอธิบายตัวบทกฎหมายต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ในการศึกษากฎหมายจากคดีเรื่องจริงที่ขึ้นสู่ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา ซึ่งถือเป็นที่ยึดและถึงที่สุด เช่น คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1730/2503 (ประชุมใหญ่) การทำถนนคอนกรีตบนทางารจำยอมไม่เป็นการเพิ่มการจำยอม (ประชุมใหญ่ครั้งที่ 33/2503) จดทะเบียนการจำยอมว่าเป็นทางเดิน ของผู้ที่อยู่ในโฉนดซึ่งจำเลยเป็นเจ้าของ แต่แล้วใช้ทางนี้เป็นทางรถด้วยก็ดี หรือมีคนอื่นซึ่งอยู่ในที่ดินโฉนดของจำเลยได้ใช้เป็นทางเดินด้วยก็ดี ก็ยังไม่เป็นการเพิ่มการจำยอม เมื่อการจดทะเบียนการจำยอมยังคงอยู่แม้ผู้ใช้นั้น จะอ้างว่าเป็นทางสาธารณะก็ไม่ถือว่าสละสิทธิการจำยอม (ศาลฎีกา, ออนไลน์)

ข้อเสนอแนะ

ผลจากการวิจัยสามารถนำเสนอเป็นข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้และเพื่อการทาวิจัยต่อไปได้ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 ผู้สอนวิชากฎหมายสามารถนำคำพิพากษาศาลฎีกามาเป็นตัวอย่างในการสอนวิชากฎหมายที่เรียกว่าการจัดการเรียนรู้ด้วยกรณีศึกษา (Case-based learning) ได้

1.2 นักศึกษากฎหมายควรเรียนรู้หลักกฎหมายและการบังคับใช้กฎหมายจากคำพิพากษาศาลฎีกา เพราะในแต่ละคำพิพากษาจะมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องหลายฉบับที่สามารถเรียนรู้ด้วยตนเองได้

1.3 ผลการวิจัยนี้สามารถนำไปบูรณาการกับการเรียนการสอน การวิจัย และการบริการวิชาการกับรายวิชาที่มีการใช้คำพิพากษาศาลฎีกาเป็นตัวอย่างในการปรับบทกฎหมายกับข้อเท็จจริง เช่น วิชาเอกเทศสัญญา วิชากฎหมายแพ่งว่าด้วยครอบครัว วิชากฎหมายว่าด้วยมรดก

1.4 รูปแบบและวิธีในกระบวนการจัดการเรียนการสอนโดยเฉพาะการศึกษาค้นคว้ากฎหมายเกี่ยวกับแผนกรรมสิทธิ์และการใช้กรรมสิทธิ์ในที่ดินอันจะเกิดประโยชน์ต่อการปรับปรุงและพัฒนารายวิชาและหลักสูตรต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการวิเคราะห์คำพิพากษาศาลฎีกาที่มีการประชุมใหญ่ศาลฎีกา

2.2 ควรศึกษาวิจัยปัญหาการบังคับใช้กฎหมายกับข้อเท็จจริงในคำพิพากษาศาลฎีกาที่เป็นบรรทัดฐาน

2.3 ควรศึกษาบ่อเกิดของกฎหมายลายลักษณ์อักษรกับบรรทัดฐานทางสังคมอื่น เช่น ศาสนา ศิลธรรม จารีตประเพณี

2.4 ควรศึกษาวิจัยผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของการจัดการเรียนรู้ด้วยกรณีศึกษา (Case-based learning) สำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 2 ในรายวิชากฎหมายแพ่งว่าด้วยทรัพย์สิน

เอกสารอ้างอิง

- จุฬามาศ นิสารัตน์. (2562). *คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยทรัพย์* (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา. (2565). *หลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิต หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2565*. นครราชสีมา: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- สมยศ เชื้อไทย. (2562). *คำอธิบายกฎหมายแพ่ง : หลักทั่วไป* (พิมพ์ครั้งที่ 25). กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- หยุด แสงอุทัย. (2556). *ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายทั่วไป* (พิมพ์ครั้งที่ 19). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สกล หาญสุทธิวารินทร์. (2558). “คดีแย่งน้ำ” กรุงเทพฯธุรกิจ. สืบค้นเมื่อ 25 มีนาคม 2565, จาก <https://www.bangkokbiznews.com/blog/detail/595644?view=desktop>.
- _____. (2558). “คดีปล่อยน้ำท่วมนา” กรุงเทพฯธุรกิจ. สืบค้นเมื่อ 25 มีนาคม 2565, จาก <https://www.bangkokbiznews.com/blog/detail/595644?view=desktop>.
- ศาลฎีกา, ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในศาลฎีกา. (2565). *ระบบสืบค้นคำพิพากษาคำสั่งคำร้องและคำวินิจฉัยศาลฎีกา*. สืบค้นเมื่อ 6 เมษายน 2565, จาก <http://www.deka2007.supremecourt.or.th/deka/web/searchlist.jsp>.

ผู้เขียนบทความ

คุณอมรเทพ คล้าโชคชัย, คุณอาฤทธิตา ศรีสิงห์, คุณจิรวรรณ สร้างการนอก, คุณภัทราภรณ์ ประสานพันธ์ และคุณเกศรินทร์ สีแก้ว คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา อีเมล amonthepkhlachokchai@gmail.com, Taoarritta18778@gmail.com, jeerawanwun520l@gmail.com, aepp25160.199@gmail.com, kedsarin.1415ked@gmail.com

ผู้ช่วยศาสตราจารย์สถิต จำเริญ อาจารย์คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา อีเมล satid.j@nrru.ac.th